

ANALIZA STANJA PRIVREDE HNK/Ž IZ NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA PRIVREDE HNK/Ž I PRIJEDLOZI MJERA

Inicijativa za održavanje sjednice Skupštine HNK, na temu „Stanje privrede u HNK“, potekla je 05.04.2013. godine, od Vijeća za konkurentnost i razvoj HNK/Ž, savjetodavnog tijela Vlade, koje je Inicijativu uputilo prema Vladi HNK.

U skladu sa Zaključkom Vlade od 23.5.2013. godine, donesenim s tim u vezi, a nakon razmatranja predmetne Inicijative Vijeća, Ministarstvo privrede je, dana 04.11.2013. godine, sačinilo dva dokumenta i to:

- **Informaciju o stanju poduzetništva i obrta u HNK/Ž za 2012. godinu**, od 04.11.2013. godine (zasnovanu na 8 makroekonomskih pokazatelja) i
- **Izvještaj o problemima privrednika HNK/Ž u 2013. godini**, od 04.11.2013. godine (u daljem tekstu: **Izvještaj**).

Izvještaj je podijeljen na osam poglavlja (grupa/vrste problema) i sadrži:

- precizno definisane i opisane probleme koje su privrednici Kantona istakli u 2013. godini;
- preporuke za mogući način rješavanja navedenih problema;
- tijelo vlasti / instituciju, odgovornu za rješavanje problema (nadležnost).

Vlada je usvojila Izvještaj 29.05.2014. godine, nakon čega je isti dostavljen na dalje postupanje Skupštini HNK.

Skupština Kantona je, na sjednici od 25.07.2014. godine, po razmatranju Izvještaja, donijela Zaključak, broj: 02-01-XXXV-197/14 (u daljem tekstu: **Zaključak**), kojim se zadužuju Vlada, ministarstva i druga tijela vlasti HNK da poduzmu potrebne aktivnosti na rješavanju problema privrednika, definisanih u Izvještaju, u skladu sa njihovim nadležnostima, te da jednom godišnje podnose o tome izvještaj Skupštini HNK. Također, Vlada HNŽ je zadužena da, za mjere za koje ona nije nadležna, uputi akte u formi inicijative, prema nadležnim institucijama, kako nižih, tako i viših razina vlasti, a da Skupština i Vlada HNK, u svoje programe rada, uvrste održavanje tematskih sjednica o stanju privrede, najmanje jednom godišnje.

Prema utvrđenim obavezama ministarstava u HNK, iz citiranog Zaključka Skupštine, ovo Ministarstvo je sačinilo:

- A) Informaciju o stanju poduzetništva i obrta u HNK/Ž za 2014. godinu**, broj: 07-05-23-420/15, od 26.10.2015. godine (u daljem tekstu: **Informacija**);
- B) 1. Pregled aktivnosti Ministarstva privrede HNK/Ž**, u periodu nakon usvajanja Izvještaja, koje su **u okviru njegove nadležnosti** (isključive ili podijeljene), a odnose se na određena poglavlja Izvještaja;
- 2. Ostale aktivnosti Ministarstva privrede HNK/Ž s prijedlogom mjera za poboljšanje poslovnog okruženja.**

Ad A:

U prvom dokumentu Ministarstva, Informaciji, prikazana je analiza stanja u poduzetništvu i obrtu u 2014.godini, na temelju osnovnih makroekonomskih pokazatelja, iz koje se može zaključiti da se privreda Hercegovačko-neretvanskog kantona i dalje nalazi u stanju ekonomske stagnacije.

Iako je ostvaren rast BDP-a, evidentan je pad industrijske proizvodnje, stopa nezaposlenosti se nije bitno smanjila, izvozni sektor HNK je nedovoljno konkurentan na vanjskom tržištu (ostvaren je trgovinski deficit), prosječna plaća je niža u odnosu na prethodnu godinu, a niska je i stopa novoregistrovanih pravnih i fizičkih osoba.

Privredna kretanja u 2014. godini, obilježena negativnim predznakom, prema gotovo svim pokazateljima, ukazuju na probleme sa kojima se susreću mala i srednja poduzeća u HNK, te ćemo, u tom kontekstu, na kraju ovog teksta, predložiti Vladi HNK/Ž poduzimanje određenih mjera i aktivnosti.

Ad B:

B 1) AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PRIVREDE HNK PODUZETE SHODNO IZVJEŠTAJU O PROBLEMIMA PRIVREDNIKA HNK U 2013. g. (po poglavljima) S PRIJEDLOGOM MJERA ZA POBOLJŠANJE POSLOVNOG OKRUŽENJA

1. ADMINISTRATIVNE PREPREKE

U Izvještaju su, kao osnovne administrativne prepreke, na koje nailaze privrednici Kantona, istaknute:

A)

1.1. Nedostupnost općih informacija o postupku osnivanja i upisa u registar poslovnih subjekata i dug proces pribavljanja potrebnih dozvola za početak rada, nakon registracije poslovnog subjekta;

1.2. Komplikovana i skupa procedura upisa u sudski registar statusnih i drugih promjena kod poslovnog subjekta;

Osim nadležnog registarskog suda, Vlade HNK i Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave HNK, nadležnost za uklanjanje administrativnih prepreka dijelom je i na svim ministarstvima u HNK i to za djelatnosti iz njihovih resora (dostupnost općih informacija o potrebnim dozvolama i odobrenjima za pokretanje biznisa, gradnju i razne druge aktivnosti, tzv. „vodiča“).

Vezano za prednje, na web stranici Ministarstva privrede HNK (u daljem tekstu: **Ministarstvo**), pored ostalog, nalaze se i sljedeći dokumenti, koji omogućavaju zainteresiranim subjektima lakše snalaženje u predmetnim oblastima:

- Vodič za poduzetnike,
- Vodič za obrtnike,
- Vodič za pristup informacijama,
- zakonska regulativa za koncesije.

Pored toga, *Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata* („Sl. novine F BiH“, broj: 63/14) izvršeno je usklađivanje pojedinih odredaba sa Zakonom o notarima BiH („Sl. novine F BiH“, br.45/02), u smislu da se brisala obaveza notarske obrade, u postupku izmjene akata privrednog društva. Međutim, zadržana je odredba čl.33. Zakona o registraciji poslovnih subjekata, kojom je propisano da se dostavlja notarski obrađen akt o izmjenama i/ili dopunama, kod upisa promjena od značaja za pravni promet, kao što su:

- promjena firme, sjedišta ili djelatnosti,
- promjena lica ovlaštenog za zastupanje,
- promjena osnivača i druge promjene.

To praktično znači da odredba o neobaveznosti notarske obrade akata poslovnih subjekata koji se mijenjaju, nije derogirana, zbog čega stvara nedoumicu u primjeni Zakona, pa pojedini sudovi i dalje traže da akti o navedenim promjenama kod subjekta upisa, budu notarski obrađeni.

Dakle, kako bi se anulirala različitost u postupanju registarskih sudova u praksi, potrebno je uspostaviti novi koncept registracije, koji podrazumijeva **neophodnost izmjene Zakona o notarima BiH i propisa o registraciji, na način da se maksimalno reducira učešće notara u obradi osnivačkih akata privrednih društava i njihovih izmjena**, te insistirati na ujednačavanju sudske prakse u F BiH, što spada u nadležnost Federalnog ministarstva pravde, Vlade i Parlamenta F BiH.

Inače, ova problematika je razmatrana i definirana u sklopu Programa održivosti civilnog društva u BiH (CSSP) – „Ubrzanje procesa registracije privrednih subjekata u sudovima F BiH“, u saradnji Ministarstva sa Udruženjem za poduzetništvo i posao LiNK Mostar, a planiran je i nastavak saradnje, vezano za istu temu.

B)

Reduciranje podzakonskih akata i pravilnika radi omogućavanja lakšeg i bržeg poslovanja privrednih subjekata (tač. 4. Zaključka Skupštine);

1) Pravilnik o postupku imenovanja i načinu rada stručne komisije za reviziju izvještaja i elaborata o izvršenim geološkim istraživanjima od interesa za Kanton i stručne komisije za reviziju elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine, te visini i načinu plaćanja novčane naknade za rad komisije („Službene novine HNK”, broj: 8/12)

U cilju smanjenja troškova u upravnom postupku revizije elaborata, u oblasti geoloških istraživanja, Ministarstvo je pripremlilo Pravilnik o izmjenama i dopunama naslovnog Pravilnika.

Donošenje Pravilnika o izmjenama i dopunama osnovnog Pravilnika je još u proceduri.

Predloženim izmjenama bi se smanjili troškovi upravnog postupka, koji padaju na teret privrednih subjekata.

2) Pravilnik o stručnoj komisiji za vršenje tehničkog pregleda poslovnih prostorija pravnih lica koja su registrovana za obavljanje djelatnosti rezanja drveta u pilanama, te visini i načinu plaćanja novčane naknade za rad komisije („Službene novine HNK”, broj: 5/15)

U cilju smanjenja troškova u upravnom postupku izdavanja odobrenja za rad pilana, donesen je novi Pravilnik (naveden u naslovu), kojim su, u odnosu na prethodni Pravilnik, smanjeni troškovi upravnog postupka, koje je stranka dužna platiti kao naknadu za rad članova komisije.

2. PRISTUP FINANSIJAMA / FOND ZA MSP (nije u nadležnosti Ministarstva)

3. POREZI / NAKNADE (nije u nadležnosti Ministarstva)

4. POSLOVNA INFRASTRUKTURA

4.2. Ekološki problem - odlaganje i neiskorištenost otpada drvoprerađivača na području HNK

Kroz projekt „NEXT: Saradnička platforma za potporu istraživanju i transfer tehnologija”, koji je finansiran preko IPA - jadranskog programa prekogranične saradnje, a u kojem je participiralo i ovo Ministarstvo u 2013. godini, Asocijacija za ekonomski razvoj Hercegovine – REDAH, partner projekta, izradio je *Studiju izvodljivosti za procjenu potencijala biomase u HNK* (izgradnja termo bloka, osnivanje elektrana na bio masama drvnog otpada).

Upravo iz razloga višegodišnjeg nedostatka budžetskih sredstava za subvencioniranje privatnih poduzeća i poduzetnika, Izrada *Studije*, namijenjene drvoprerađivačima u HNK, realizirana je preko REDAH-a. *Studija* predstavlja samo prvi korak ka realizaciji velikog i finansijski zahtjevnog projekta, u kojem bi sudjelovali Grad Mostar, HNK i F BiH, a o tome se svi navedeni nivoi vlasti tek trebaju očitovati.

5. POTICAJI U PRIVREDI

5.2. Nedovoljna podrška uvođenju međunarodnih standarda u firme

5.3. Nepostojanje potpore start up poduzećima na nivou HNK

Iako je odredbom člana 2. *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticaju razvoja male privrede i zaštiti tradicionalnih djelatnosti (obrta)*, („Službene novine HNK”, broj: 1/13) definisan raspon u iznosu sredstava potrebnih za provođenje Programa razvoja male privrede (od 1-6 % iznosa planiranih poreznih prihoda u tekućoj godini u Budžetu HNK), sredstva, u visini od 1.010.000,00 KM, koliko je iznosio zahtjev Ministarstva privrede za određene programe poticaja (kao npr. za: poticanje razvoja poslovne infrastrukture i izvozno orjentisanih poduzeća, poticanje uvođenja novih tehnologija, poticanje brzorastućih firmi (gazela), jačanje poduzetničke inicijative kroz treninge poduzetnika-početnika i sufinansiranje troškova registracije biznisa), nisu osigurana u traženom iznosu, ni u 2015. godini, kao ni prethodnih godina (posljednji put 2010. godine).

Naime, na poziciji Ministarstva - „*Subvencije privatnim poduzećima i poduzetnicima*”, u Budžetu HNK za 2015. godinu, upisan je tek simboličan iznos od 50.000,00 KM, a još se sa sigurnošću ne može tvrditi da će ta sredstva biti operativna za planiranu namjenu, do kraja ove godine.

Vežano za prednje, sačinjen je *Godišnji plan Ministarstva privrede za provođenje Programa razvoja male privrede (2011.-2015.)*, za 2015. godinu, u kojem su navedene tri mjere koje bi se imlementirale navedenim iznosom (50.000,00 KM) i to:

- Poticanje razvoja poslovne infrastrukture;
- Sufinansiranje troškova registracije biznisa;
- Razvoj poduzetničke kompetencije u školama.

Zbog prolongiranja konstituisanja novoimenovane Vlade HNK, Godišnji plan Ministarstva privrede, kao budžetskog korisnika, za 2015. godinu, upućen je Ministarstvu finansija HNK, radi preliminarne saglasnosti, tek 06.10.2015. godine, nakon čega će biti dostavljen Vladi na usvajanje.

Obzirom na praksu koja se ponavlja od 2011. godine, može se reći da, iako je de iure utvrđen stabilan i kontinuiran izvor finansiranja male privrede, koji omogućava realno planiranje poticaja, projekata i drugih aktivnosti, koje su u funkciji unapređenja privrede HNK, taj mehanizam de facto ne funkcioniše, zbog nedovoljnog punjenja Budžeta.

To znači da se bez dosljedne primjene *Zakona o poticaju razvoja male privrede i zaštiti tradicionalnih djelatnosti (obrta)*, („Službene novine HNK”, broj: 4/10 i 1/13) ne može bitno izmijeniti poduzetnička slika Hercegovačko-neretvanskog kantona, pa ubuduće treba insistirati na implementaciji ovog Zakona od strane svih zakonskih nosilaca programiranja razvoja Kantona (Vlade HNK, ministarstava, jedinica lokalne samouprave, Privredne i Obrtničke komore HNK, udruženja male privrede i regionalne razvojne agencije).

6. RAD INSPEKCIJA

Primjedbe koje su navedene u *Izveštaju za 2013. godinu* odnose se na federalne i kantonalne inspekcije i to na:

6.1. Način rada i postupanja inspekcija, u smislu uobičajene primjene represivnih mjera, umjesto prvenstveno preventivnog djelovanja;

6.2. Unaprijed nenajavljene posjete subjektima nadzora;

Inspektorat Ministarstva privrede HNK, u svojoj praksi, postupa na slijedeći način:

- Inspektorat radi po Godišnjem programu rada, kojeg usvaja Vlada HNK;
- Dva puta godišnje Inspektorat podnosi Vladi Izveštaj o radu Inspektorata, kojeg, također, usvaja Vlada HNK;
- Prilikom inspeksijskih nadzora, kada se utvrde određene nepravilnosti, odnosno nedostaci, inspektori rješenjem nalažu mjere za otklanjanje tih nedostataka, pa se represivne mjere ne primjenjuju, ukoliko se naloženo izvrši u ostavljenom roku;
- Prekršajni nalozi, prekršajne prijave i krivične prijave se izdaju i podnose u situacijama neizvršavanja naloženih mjera, prekršaja u povratu, težih prekršaja i počinjenja krivičnih djela;
- Najave inspeksijskih nadzora se vrše u svim situacijama u kojima zbog najave neće doći do sakrivanja prekršaja, odnosno krivičnog djela.
Najave se ne primjenjuju kod nadzora nelegalne eksploatacije i nadzora neregistriranih subjekata nadzora.

Obzirom na evidentnu transparentnost rada kantonalnog Inspektorata, koja je verificirana odlukama Vlade HNK, daje se prednost preventivnom, u odnosu na represivno djelovanje, te se, u granicama mogućeg i dozvoljenog, inspeksijski nadzori unaprijed najavljuju.

7. ZAKONSKA REGULATIVA

7.3. Neprovođenje Zakona o koncesijama

a) Zakonska regulativa

Zakonska regulativa, koja uređuje dodjelu koncesija u HNK, sastoji se od sljedećih osnovnih zakona:

- *Zakona o geološkim istraživanjima HNK* („Službene novine HNK”, broj: 7/11, 1/13)
- *Zakona o koncesijama HNK* („Službene novine HNK”, broj: 1/13)
- *Zakona o rudarstvu HNK* („Službene novine HNK”, broj: 1/13)

Također, regulativa je upotpunjena i nizom podzakonskih akata, među kojima je posebno značajan:

- *Pravilnik o prijedlogu, dokumentaciji i postupku za dodjelu koncesije za eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina putem samoinicijativne ponude* („Službene novine HNK”, broj: 9/13), (dalje: *Pravilnik*).

Navedeni zakoni i podzakonski akti, koji regulišu oblast koncesija iz nadležnosti ovog Ministarstva, te detaljan opis cjelokupne procedure dodjele koncesije, dostupni su i na web stranici Ministarstva privrede HNK (www.privredahnk.gov.ba).

Pravilnik je namijenjen budućim koncesionarima, da bi se upoznali sa dokumentacijom koja se dostavlja Ministarstvu privrede, kada podnose zahtjev za dodjelu koncesije, kako bi se isti mogao uzeti u razmatranje.

Obzirom da je navedeni Pravilnik precizno (taksativno) pobrojao sve dokumente neophodne za dodjelu koncesije, te opisao cijeli postupak dodjele koncesije, **otklonjene su sve eventualne nejasnoće koje bi budući koncesionari mogli imati**, a vezano za naprijed navedeno.

b) Ugovori o koncesijama

U periodu koji je uslijedio nakon donošenja Zakona o koncesijama HNK i Pravilnika, Ministarstvo je zaključilo četiri (4) Ugovora o koncesiji.

Od osam (8) predmeta - postupaka koji su u toku za dodjelu koncesije, jedan (**Gabro - Lit d.o.o. Konjic**) je u završnoj fazi (pred donošenje odluke o dodjeli koncesije), jedan (**Majdan - Kuti d.o.o. Mostar**) je pred zaključenje ugovora o koncesiji, a jedan predmet (**AGI d.o.o. Konjic**) je u fazi pregovaranja oko odredbi ugovora o koncesiji. Ostali podnosioci zahtjeva ili ne posjeduju kompletnu dokumentaciju, ili nemaju mišljenje Gradskog vijeća Grada Mostara, koje je obavezno, a, iz poznatih razloga, nisu ga u mogućnosti pribaviti. Također, jedan predmet (**Energy 3 d.o.o. Mostar**) je u fazi procjene postojanja interesa, od strane Vlade HNK/Ž, za dodjelu koncesije.

Ukupno devet (9) budućih koncesionara je potvrdilo geološke rezerve mineralne sirovine. Sljedeći korak je pribavljanje dokumentacije za dodjelu koncesije.

c) Koncesijske naknade

Ukupno uplaćeno koncesijskih naknada u 2014. godini: **53.113,52 KM.**

Ukupno uplaćeno koncesijskih naknada za period 01.01.-30.09.2015. godine: **102.100,75 KM.**

U *Izveštaju o problemima privrednika u HNK u 2013. godini*, istaknuto je, od strane privrednika, da Zakon o koncesijama HNK nije našao svoju primjenu u praksi, te da se koncesije ne dodjeljuju zainteresiranim privrednim subjektima, jer propisana zakonska regulativa nije usklađena sa ostalim pravnim propisima. Ističe se da zakonodavac nije uzeo u obzir nepostojanje pravnih propisa u drugim oblastima, povezanim sa problematikom dodjele koncesija, te na toj osnovi nije uskladio zakon i podzakonske propise.

Tako je, ističu, podnosilac prijedloga za dodjelu koncesije dužan dostaviti dokaz da je regulisao imovinsko-pravne odnose sa vlasnikom zemljišta na kojem će se vršiti eksploatacija mineralne sirovine (nadležnost Ministarstva privrede). S druge strane, općepoznata je činjenica da je veliki dio zemljišta, za koje se traži koncesija, u zemljišnim i katastarskim knjigama označeno kao „šuma“ i na njemu nije upisano pravo vlasništva, nego samo pravo raspolaganja, najčešće Šumarstva srednje-neretvanskog, te da još uvijek nije donesen kantonalni Zakon o šumama, koji bi regulisao predmetnu materiju (što je također detektirano u *Izveštaju* kao jedan od problema). Dakle, privredni subjekti se nalaze u situaciji da nisu mogli ranije, a niti mogu sada (iako je donesen novi Zakon i podzakonski propisi iz oblasti koncesija) podnijeti zahtjev za dodjelu koncesije, jer nisu u mogućnosti regulisati imovinsko-pravne odnose.

Jedini trenutno važeći propis iz oblasti šumarstva je **Odluka Vlade F BiH o načinu pretvaranja šumskog zemljišta u građevinsko** („Službene novine F BiH“, broj: 108/12). Slijedom navedenog, ministar privrede HNK je internim aktom, broj: 380/13 od 25.10.2013. godine, utvrdio postupanje Ministarstva privrede, vezano za sve postupke koji se vode pri tom Ministarstvu, a koji se direktno ili indirektno odnose na šume i šumska zemljišta, u kojem slučaju će se primijenjivati navedena Odluka Vlade F BiH. Na ovaj način je omogućeno izdavanje rješenja, kojim se odobrava izvođenje geoloških istraživanja, ukoliko je istražni prostor po svojoj kulturi šuma, odnosno šumsko zemljište. Međutim, ovo je samo privremeno rješenje, koje ne može trajno biti zamjena za nepostojanje zakonske regulative u toj oblasti.

Naime, šume, kao prirodno bogatstvo, su u državnom vlasništvu (erar) i prema Ustavu F BiH su u zajedničkoj nadležnosti Federacije BiH i kantona. Shodno tome, saglasnost vlasnika zemljišta je zapravo upravni akt – saglasnost organa uprave, u čijem je resoru oblast šumarstva. Problem bi se mogao riješiti donošenjem Zakona o šumama (kojega nema jedino HNK), koji bi utvrdio proceduru i na tome treba i dalje insistirati. To bi omogućilo zainteresovanim privrednim subjektima – investitorima, pribavljanje neophodnih odobrenja, a samim tim i „formalnu“ primjenu Zakona o koncesijama, jer samo njegova puna implementacija stvara pretpostavku za razvoj cjelokupne privrede Kantona.

d) Ostali problemi u primjeni Zakona o koncesijama HNK/Ž

- **Saglasnost jedinice lokalne samouprave**

Članom 8. stav (2) i članom 28. stav (5) Zakona o koncesijama HNK propisano je da je, prije donošenja odluke o pristupanju dodjeli koncesije i odluke o dodjeli koncesije (koje donosi Vlada HNK), obavezno pribaviti saglasnost jedinice lokalne samouprave, na čijoj se teritoriji nalazi predmet koncesije, o usklađenosti predmeta koncesije sa prostornoplanskom dokumentacijom i ekonomskim interesom jedinice lokalne samouprave.

Stavom (3) člana 8. propisano je da, ukoliko jedinica lokalne samouprave u roku od 45 dana od dana podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti, ne dostavi nadležnom ministarstvu suglasnost, ili akt kojim se ne daje saglasnost, smatrat će se da je saglasnost data.

Prema svojim nadležnostima, ovu saglasnost daje općinsko odnosno Gradsko vijeće.

U dosadašnjoj praksi u primjeni ove odredbe dešavalo se da Ministarstvo uputi vijeću zahtjev za davanje saglasnosti, a zatim se desi da se probije ovaj rok od 45 dana, iz razloga što je taj zahtjev skinut kao tačka dnevnog reda vijeća. Zatim se može desiti da u ovom roku zahtjev ne bude uvršten na dnevni red sjednice i slično. Takvi razlozi su, dakle, objektivne prirode. Međutim, odredba Zakona o koncesijama je precizna i propisuje da će se u tom slučaju smatrati da je saglasnost data.

Ukoliko bi se desilo da predmet koncesije nije usklađen sa prostornoplanskom dokumentacijom, ili da jedinica lokalne samouprave nema ekonomski interes za određenu koncesiju, a da u roku od 45 dana ne razmatra to pitanje i ne dostavi nikakav akt nadležnom ministarstvu, pa to ministarstvo u skladu sa članom 8. stavom (3) ocijeni da je saglasnost data, došlo bi se u situaciju da se dodijeli koncesija za određeni predmet koji npr. nije predviđen prostornim planom.

Prostorni plan je razvojni planski dokument koji određuje dugoročne ciljeve i mjere prostornog razvoja, u skladu sa planiranim ukupnim društvenim, privrednim i istorijskim razvojem prostora koji se tretira. Dakle, Prostorni plan je jedan polazni dokumenat u oblasti koncesija, te ukoliko određeni predmet koncesije nije predviđen Prostornim planom, ne postoji osnov za dodjelu koncesije.

Prijedlog mjera:

Brisati, naprijed opisanu, odredbu člana 8. stav (3) Zakona o koncesijama, u cilju sprječavanja mogućnosti da se dodjeli određena koncesija koja nije predviđena prostornim planom.

- Gradsko vijeće Grada Mostara

Kako je naprijed već navedeno, saglasnost jedinice lokalne samouprave je obavezna kod dodjele koncesije.

Trenutno se u Ministarstvu vode tri postupka dodjele koncesije, čiji se predmet nalazi na području Grada Mostara, pa je ovu saglasnost potrebno pribaviti od Gradskog vijeća Grada Mostara.

U dva postupka, po zahtjevu ovog organa, Gradonačelnik je dostavio odgovor kako u Gradu Mostaru ne egzistira Gradsko vijeće već treću godinu, pa samim tim nisu u mogućnosti postupiti po našem zahtjevu i dostaviti traženu saglasnost. Kako saglasnost nije pribavljena, te kako se ne može primijeniti odredba stava (3) člana 8. Zakona, to je obustavljen postupak u ova predmeta, a izvjesno je da će se isto dogoditi i sa trećim postupkom, gdje je tek zatražena saglasnost.

Prijedlog mjera:

Predstavnici Vlade HNK sa Gradonačelnikom trebaju iznaći prelazno rješenje nastalog problema, do formiranja Gradskog vijeća.

- Rok za zaključenje ugovora o koncesiji

Članom 31. stav (1) Zakona propisano je da se ugovor o koncesiji sa koncesionarem zaključuje u roku od 30 dana, od dana konačnosti odluke o dodjeli koncesije.

Stavom (3) istog člana propisano je da se prije potpisivanja ugovor dostavlja na prethodno mišljenje nadležnom pravobranilaštvu, a članom 33a. propisano je da Vlada daje saglasnost na ugovor.

U postupcima dodjele koncesije, koji se vode pri ovom Ministarstvu, ustanovljeno je da je rok u kojem se mora ugovor potpisati, nakon donošenja odluke o dodjeli koncesije, isuviše kratak, obzirom na zakonom propisane obaveze pribavljanja saglasnosti Vlade i mišljenja pravobranilaštva.

Ministarstvo je, u svakom konkretnom slučaju, predlagalo Vladi da se, odlukom kojom se dodjeljuje koncesija, ovaj rok produži na 90 dana.

Prijedlog mjera:

Odredbu člana 31. stava (1) Zakona o koncesijama mijenjati u dijelu koji se odnosi na rok, te isti produžiti na 90 dana.

- **Predmet koncesije: „Zemljište za izgradnju energetskih objekata“**

Članom 7. stav 1) tačka n) Zakona, utvrđen je predmet koncesije: „zemljište za izgradnju energetskih objekata:

- 1) vjetroelektrane snage do 5 MW po proizvodnoj jedinici i vjetroparkovi,
- 2) kogeneracijska postrojenja instalirane električne snage do 5 MW,
- 3) solarne elektrane instalirane snage od 20 kW do 5 MW.“

Ovdje je važno prethodno napomenuti da je dio „za izgradnju energetskih objekata“ svrha, a ne predmet koncesije, pa se tako izgradnja ne treba onda ni posmatrati kao predmet koncesije.

U smislu člana 2. Zakona o koncesijama HNK, odnosno prema definiciji koncesije: „pravo obavljanja privrednih djelatnosti korištenjem prirodnih bogatstava, dobara u općoj upotrebi i obavljanja djelatnosti od općeg interesa“, zemljište spada u dobro u općoj upotrebi.

Sa tog stanovišta, predmet koncesije može biti zemljište, i to zemljište u državnom vlasništvu, da bi ga koncesor (Vlada HNK) mogao dodijeliti zainteresovanom pravnom licu. Naime, kako je predmet koncesije zemljište, koncesor dodjeljuje zemljište (dobro u općoj upotrebi), kojim može raspolagati, nikako ne može dodijeliti zemljište koje je privatno vlasništvo. Dakle, da bi koncesor mogao dodijeliti koncesiju, pretpostavka je da je ono što dodjeljuje njegovo.

Kada govorimo o zemljištu u privatnom vlasništvu, nije osnovano tražiti od podnosioca zahtjeva za dodjelu ove vrste koncesije da prethodno riješi imovinsko-pravne odnose, jer takvo zemljište ne može biti predmet koncesije. A kako ne može biti predmet koncesije, tako se ne mogu ni postavljati bilo kakvi uslovi potencijalnom koncesionaru koji bi se odnosili na to zemljište.

U ovom smislu, za izgradnju energetskog objekta na zemljištu u privatnom vlasništvu, nije potrebno dobiti koncesiju, upravo iz razloga što je predmet koncesije zemljište, a ne izgradnja. I upravo zbog navedenog, u praksi se pojavljuju problemi. Bitno je istaći da u ovom slučaju Kanton gubi prihode koji bi se ubirali koncesionom naknadom, nakon dodijeljene koncesije.

Međutim, kada bi predmet koncesije bilo **obavljanje energetske djelatnosti** (koje bi podrazumijevalo i izgradnju tog objekta), onda ne bi bio akcenat na zemljištu, pa bi se koncesija mogla dodjeljivati i na zemljištu u privatnom vlasništvu, pod uslovom da postoji saglasnost toga vlasnika, odnosno da koncesionar riješi imovinskopravne odnose.

Primjera radi, prema Zakonu o rudarstvu HNK/Ž, nemetalne mineralne sirovine su vlasništvo Kantona. Shodno tome, ovo prirodno bogatstvo koje je u vlasništvu Kantona, Vlada dodjeljuje putem koncesije.

Mineralne sirovine se nalaze ispod zemlje, pa kako je predmet koncesije mineralna sirovina, koja se nalazi ispod zemljišta, bilo da je u državnom ili privatnom vlasništvu, od budućeg koncesionara se traži da prije donošenja odluke o dodjeli koncesije riješi imovinskopravne odnose sa vlasnikom privatnog zemljišta.

Prijedlog mjera:

Mijenjati odredbu člana 7. stav 1) tačka n) Zakona, te normirati kao jedan od predmeta koncesije obavljanje energetske djelatnosti, te izgradnju energetskih objekata u svrhu obavljanja iste, koja je daleko značajnija od trenutno važeće odredbe i koja je, također, u skladu sa definicijom koncesije, jer se svrstava u „obavljanje djelatnosti od općeg interesa“, tako da glasi:

„obavljanje energetske djelatnosti (proizvodnja električne energije), sa izgradnjom energetskih objekata i to:

- 1) vjetroelektrane snage do 5 MW po proizvodnoj jedinici i vjetroparkovi,
- 2) kogeneracijska postrojenja instalirane električne snage do 5 MW,
- 3) solarne elektrane instalirane snage od 23,1 kW do 5 MW.“

Ovako formulisan predmet koncesije bio bi u skladu sa definicijom koncesije, u smislu člana 2. Zakona, jer se svrstava u „obavljanje djelatnosti od općeg interesa“, a Kanton bi tako ostvario značajna finansijska sredstva.

7.4. Trenutno neregulirana oblast obnovljivih izvora energije i kogeneracije

(nije u nadležnosti Ministarstva)

Nakon usvajanja *Izveštaja o problemima privrednika u HNK u 2013. godini*, u kojem je, kao jedan od problema, istaknut i problem neregulirane oblasti obnovljivih izvora energije i kogeneracije, Parlament Federacije BiH je donio *Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije* („Službene novine FBiH“, broj: 70/13), kojim se uređuje ova oblast energije.

8. EDUKACIJA / TRŽIŠTE RADA (nije u nadležnosti Ministarstva)

Napomena: Ovo poglavlje Izvještaja se odnosi na **neophodnost reforme sistema obrazovanja u HNK**, vezano za upisne kvote, koje svake godine odobrava Vlada HNK, na prijedlog resornog ministarstva, što znači da školovanje kadrova treba uskladiti sa potrebama privrede i tržišta rada, imajući u vidu stepen razvoja pojedinih tehnologija, a ne postojeći nastavni kadar.

B 2) OSTALE AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PRIVREDE HNK S PRIJEDLOGOM MJERA ZA POBOLJŠANJE POSLOVNOG OKRUŽENJA

IPA FONDOVI, PROGRAMI EU I FONDOVI DRUGIH MEĐUNARODNIH DONATORA U BIH

IPA fondovi, programi EU i fondovi drugih međunarodnih donatora u BiH su nešto čemu u narednom periodu treba posvetiti posebnu pažnju, jer se otvaraju mnoge mogućnosti za finansiranje razvojnih segmenata HNK.

Zbog novih pravila EU, vezanih za IPA fondove i programe EU, ne postoji više predfinansiranje aktivnosti projekata, odnosno svaki partner treba sam finansirati implementaciju projekta, nakon čega mu se taj iznos refundira, ukoliko je u cjelosti prihvatljiv i odobren od strane prvog nivoa kontrole (Ministarstva finansija i trezora BiH) i EU delegacije u BiH. Svakih 6 mjeseci se vrši provjera finansiranja aktivnosti i prilaganje računa, nakon čega se, po odobrenju istih, refundiraju sredstva partneru.

Dakle, neophodno je uvođenje kategorije IPA fondova, programa EU i drugih međunarodnih donatora u BiH, u Budžet HNK i planiranje sredstava za iste, jer apliciranje Kantona po bilo kojem pozivu, moguće je samo uz učešće i dijela vlastitih sredstava, odnosno, kroz sufinansiranje projekata.

U tom smislu bilo bi poželjno formirati **tzv. Revolving fond za finansiranje implementacije projekata**, iz kojeg bi svaki partner iz Vlade HNK (mogući aplikanti), nakon potpisa Ugovora o projektu, povlačio sredstva za finansiranje troškova aktivnosti, a po odobrenju istih (tj. uplati od strane EU), sredstva bi se refundirala u fond.

Druga mjera (prijedlog) je osnivanje Agencije, ili nekog tijela pri Vladi HNK, koji bi bili zaduženi za pisanje i implementaciju projekata, finansiranih iz IPA fondova, programa EU i fondova drugih međunarodnih donatora u BiH, te za koordinaciju i davanje preporuka Vladi o vezanim temama.

RUDARSTVO

Zakonom o rudarstvu HNK („Sl. novine HNK“, broj: 7/11), poglavljima „VIII. Nadzor“ i „X. Kaznene odredbe“, propisane su odredbe o inspekcijском nadzoru – nadležnosti inspekcije, ovlaštenja i dužnosti rudarskog inspektora, kao i upravne mjere koje nalaže i poduzima ovaj inspektor, zatim prekršaji, sankcije za učinjene prekršaje i zaštitne mjere.

Član 28. Zakona o prekršajima („Sl. novine F BiH“, broj: 63/14) utvrđuje da se zaštitne mjere mogu propisati samo zakonom, pa su iste i propisane Zakonom o rudarstvu HNK, u članovima 106. stav (3) i 110. stav (2) i to slijedeće zaštitne mjere:

- oduzimanje predmeta koji su upotrijebljeni, ili su bili namijenjeni za izvršenje prekršaja, ili su nastali izvršenjem prekršaja, ili kada postoji opasnost da će se takvi predmeti ponovno upotrijebiti za počinjenje prekršaja, bez obzira na to da li su u vlasništvu počinioca, te
- mjera oduzimanja imovinske koristi pribavljene izvršenjem prekršaja.

U kontekstu izricanja zaštitne mjere „*oduzimanje predmeta koji su nastali izvršenjem prekršaja*“, oduzimanje mineralne sirovine nastale nelegalnom eksploatacijom, u praksi je vrlo teško izvesti, iako nije nemoguće, međutim oduzimanje na redovan način (kako se oduzimaju ostale pokretne stvari) bi izazvalo velike troškove (prevoz mineralne sirovine, mjesto odlaganja, troškovi odlaganja, troškovi vještačenja, izračunavanja količine...).

Kako je mineralna sirovina, iz člana 7. Zakona o rudarstvu HNK, dobro od općeg interesa, pod posebnom je zaštitom i u vlasništvu Kantona, izricanje zaštitnih mjera, pored izricanja prekršaja, od velike je važnosti. Obzirom da Kanton (putem ovog Ministarstva) raspolaže mineralnom sirovinom iz svoje nadležnosti, na način da dodjeljuje koncesije za eksploataciju istih, izdaje dozvole za eksploataciju, te raspolaže i mineralnom sirovinom nastalom izvođenjem građevinskih radova, najčešće na način da je prodaje zainteresovanim subjektima, to je potrebno i ovaj institut zaštitne mjere oduzimanja mineralne sirovine, nastale izvršenjem prekršaja, osnažiti dodatnim odredbama, te normirati i način raspolaganja mineralnom sirovinom nastalom izvršenjem prekršaja.

Prijedlog mjera:

Zakon o rudarstvu HNK dopuniti posebnom odredbom/odredbama, i/ili donijeti podzakonski akt o zaštitnoj mjeri oduzimanja mineralne sirovine, nastale izvršenjem prekršaja i odredbama o načinu raspolaganja oduzetom mineralnom sirovinom.

PRIVATIZACIJA

U skladu sa odredbama Uredbe o vršenju ovlasti organa HNK u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala („Službene novine HNK“, broj: 4/07), Odluke o kriterijima za utvrđivanje liste privrednih društava prema kojima Vlada Kantona vrši ovlasti i obaveze temeljem državnog kapitala („Službene novine HNK“, broj: 4/01), Odluke o utvrđivanju liste privrednih društava prema kojima ovlasti i obaveze temeljem državnog kapitala vrši Vlada Kantona („Službene novine HNK“, broj: 4/01, 1/02, 2/10, 7/10, 4/11), Ministarstvo privrede HNK je resorno ministarstvo za slijedeća privredna društva:

- 1. UNIS „Tvornica pogonsko-kočionih sistema“ Prozor-Rama (“RAMA WERK” d.o.o. Prozor-Rama)**
- 2. MI SOKO „Proizvodnja opreme“ d.d. Mostar**
- 3. „Granit“ d.d. Jablanica**
- 4. “Hermetički kompresori” d.o.o. Mostar**

Aktuelno stanje u navedenim društvima

1. UNIS „Tvornica pogonsko-kočionih sistema“ Prozor-Rama (“RAMA WERK” d.o.o Prozor-Rama)

Pravni status UNIS-a nije regulisan, te je, radi toga, potrebno poduzeti aktivnosti po pitanju održavanja Skupštine Društva i usvajanja Statuta Društva, upisa u sudski registar Vlade HNK, kao vlasnika 100% temeljnog kapitala Društva, te izbora i imenovanja organa upravljanja Društvom, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima F BiH i Statutu Društva. Naprijed navedene aktivnosti iziskuju određena finansijska sredstva.

Naime, da bi se Vlada HNK upisala u sudski registar kao vlasnik 100% temeljnog kapitala Društva, potrebno je imati osobu ovlaštenu za zastupanje Društva.

Rješenjem Vlade HNK, broj: 01-1-02-464/13 od 12.03.2013. godine, imenovan je privremeni direktor Društva za poduzimanje potrebnih aktivnosti, vezanih za reguliranje pravnog statusa Društva, prije svega za upis u sudski registar, ali je isti razriješen nakon mjesec dana, zbog nemogućnosti isplate plaće, odnosno zbog nedostatka finansijskih sredstava u Budžetu, tako da planirane aktivnosti nisu izvršene.

Isti problem je i sa usvajanjem Statuta Društva, za koji je potrebna notarska obrada, kao preduslov za podnošenje zahtjeva za upis u sudski registar, a što iziskuje određena finansijska sredstva.

Nadalje, izbor i imenovanje organa upravljanja Društvom i naknada za vršenje njihovih dužnosti, te nužnost izvršenja revizije Društva, također, zahtijevaju finansijska izdvajanja.

O naprijed navedenoj problematici sačinjena je Informacija za Vladu HNK, broj: 07-02-20-411-66/12 od 10.09.2013. godine, koju je Vlada Zaključkom, broj: 01-1-02-303/14 od 25.02.2014. godine, usvojila i odredila da će se poduzimanje daljih aktivnosti na reguliranju pravnog statusa Društva nastaviti po osiguranju potrebnih sredstava u Budžetu HNK.

Prijedlog mjera:

U narednom periodu potrebno je da Vlada HNK, kao vlasnik 100% temeljnog kapitala Društva, razmotri predmetnu problematiku, iznađe rješenje za prevazilaženje postojećih finansijskih problema, te da upute ovom Ministarstvu, vezano za poduzimanje daljih aktivnosti.

2. MI SOKO „Proizvodnja opreme“ d.d. Mostar

Rješenjem Vlade HNK, broj: 01-1-02-2144/14 od 21.11.2014. godine, imenovan je privremeni direktor Društva, koji je Odlukom Vlade HNK, broj: 01-1-02-669/15 od 02.06.2015. godine, zadužen za pokretanje stečajnog postupka nad Društvom.

Dana 01.10.2015. godine, održano je ročište radi saslušanja stečajnog dužnika, u cilju otvaranja stečajnog postupka nad Društvom, na kojem je imenovan privremeni stečajni upravitelj.

Ministarstvo privrede HNK, kao resorno, uplatilo je na ime troškova stečajnog postupka, a na zahtjev privremenog direktora Društva, iznos od 900,00 KM, kako bi se mogao pokrenuti stečajni postupak.

3. „Granit“ d.d. Jablanica u stečaju

Privredno društvo „Granit“ d.d. Jablanica u stečaju je u nadležnosti Vlade HNK, sa 67% dionica Društva.

U privrednom društvu „Granit“ d.d. Jablanica u toku je stečajni postupak koji traje od 2010. godine.

Društvo trenutno posluje, odnosno Društvu je omogućeno poslovanje Rješenjem Suda BiH od 08.11.2010. godine, ali za obavljanje svoje djelatnosti nema zakonom propisana odobrenja, odnosno koncesiju (pravo obavljanja privredne djelatnosti korištenjem prirodnih bogatstava).

U Društvu je zaposleno 212 zaposlenika.

Prema Izvještaju stečajnog upravitelja, stečajni postupak je otežan nizom okolnosti, prije svega aktuelnim sudskim postupcima (oko 180 različitih sudskih postupaka) koji onemogućavaju formiranje stečajne mase, odnosno utvrđivanje pravnog statusa imovine koja čini stečajnu masu, a koja treba poslužiti za namirenje stečajnih povjerilaca. Skoro cjelokupna nepokretna imovina Društva je opterećena hipotekama, a pokretna imovina, mašine, oprema i dr. prenesena u vlasništvo drugih pravnih osoba. Veliki broj sudskih postupaka odnosi se na potraživanja zaposlenika, od kojih su neki završeni pravosnažnim presudama na štetu Društva kao stečajnog dužnika, međutim, stečajni dužnik nije u stanju iz redovnog poslovanja izmiriti obaveze utvrđene presudama.

Urađen je Prijedlog stečajnog plana Društva i isti je dostavljen stečajnom sudu.

4. „Hermetički kompresori“ d.o.o. Mostar

U postupku privatizacije privrednog društva „Hermetički kompresori“ d.o.o. Mostar, zaključen je kupoprodajni ugovor sa kupcem predmetnog Društva, dana 14.03.2011. godine.

U Odluci o utvrđivanju liste privrednih društava prema kojima ovlasti i obaveze temeljem državnog kapitala vrši Vlada Kantona, navedena su privredna društva, među kojima i „Hermetički kompresori“ d.o.o. Mostar, prema kojima Vlada Kantona vrši ovlasti i ima obaveze temeljem državnog kapitala do njihove potpune privatizacije.

Dana 20.10.2015. godine, Agencija za privatizaciju u HNK obavijestila je ovo Ministarstvo da je kupcu Društva izdala Uvjerenje o izvršenju kupoprodajnog ugovora, dana 30.04.2014. godine.

Prijedlog mjera:

Slijedom navedenog, potrebno je poduzeti aktivnosti radi brisanja društva „Hermetički kompresori“ d.o.o. Mostar, s Liste privrednih društava prema kojima ovlasti i obaveze temeljem državnog kapitala vrši Vlada Kantona.

Inače, zbog velikog broja izmjena, dopuna i u praksi uočenih nepreciznosti i neusklađenosti naprijed navedenih propisa sa novim propisima, relevantnim u oblasti privatizacije, potrebno je poduzeti aktivnosti u pravcu njihovog prečišćavanja i usklađivanja sa ostalim relevantnim propisima.

PRIJEDLOG MJERA ZA POBOLJŠANJE POSLOVNOG OKRUŽENJA

1. Što hitnije započeti aktivnosti na izradi **Strategije razvoja Kantona**, ključnog dokumenta koji bi utvrdio viziju budućeg razvoja Kantona;
2. Intenzivirati rad ministarstava na rješavanju problema privrednika, navedenih u Izvještaju, u skladu sa njihovim nadležnostima, te o tome redovno izvještavati Vladu i Skupštinu HNK, jednom godišnje;
3. Nastaviti sa započetom praksom održavanja tematskih sjednica Vlade HNK, o stanju privrede Kantona, uvođenjem ove aktivnosti u godišnji Program rada Vlade;
4. Uzeti u obzir i mjere i aktivnosti iz Nacrta *Akcionog plana HNK za realizaciju Reformske agende za BiH, za period 2015.-2018. godina*, koje je Vlada HNK usvojila na 4. sjednici, održanoj 21.10.2015. godine, a koje nisu obuhvaćene Izvještajem o problemima privrednika HNK;
5. **Uvođenje kategorije IPA fondova, programa EU i drugih međunarodnih donatora u BiH, u Budžet HNK i planiranje sredstava za iste, kroz formiranje Revolving fonda za finansiranje implementacije projekata;**

6. **Osnivanje Agencije ili nekog tijela pri Vladi HNK**, zaduženog za pisanje i implementaciju projekata, financiranih iz IPA fondova, programa EU i fondova drugih međunarodnih donatora u BiH, te za koordinaciju i davanje preporuka Vladi o vezanim temama;
7. Donošenje **Zakona o šumama HNK/Ž**;
8. Donošenje **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama HNK/Ž** (u skladu sa navedenim prijedlozima iz teksta);
9. **Dosljedna primjena Zakona o poticaju razvoja male privrede i zaštiti tradicionalnih djelatnosti (obrta)** od strane svih zakonskih nosilaca programiranja razvoja Kantona, a prije svega Vlade HNK, u smislu osiguranja u Budžetu HNK sredstava za poticaj razvoja male privrede;
10. Utvrditi odgovarajuću pravnu regulativu, vezanu za zaštitnu mjeru oduzimanja mineralne sirovine, nastale izvršenjem prekršaja i način raspolaganja ovom oduzetom mineralnom sirovinom (dopuna Zakona o rudarstvu HNK ili donošenje podzakonskog akta);
11. Prečišćavanje i usklađivanje brojnih kantonalnih propisa i akata kantonalne Vlade sa novim propisima, relevantnim u oblasti privatizacije;
12. Osigurati sredstva u Budžetu HNK za dovršavanje procesa privatizacije u privrednim društvima u kojima ovo Ministarstvo ima ovlasti i obaveze temeljem državnog kapitala;

Broj: 07-02-51-452/15
Mostar, 12.11.2015. godine

Dostavljeno:

- Naslovu
- A/a

Ministar

Željko Laketić